

XÂY DỰNG ĐẢNG TRONG SẠCH, VỮNG MẠNH ĐẠO ĐỨC, VĂN MINH THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

BÙI ĐÌNH PHONG* -
NGUYỄN ĐÌNH HOÀNG**

Trong trước tác của mình, tư tưởng Hồ Chí Minh về đảng cầm quyền xuất hiện từ rất sớm. Khi nói đến cụm từ “Đảng cầm quyền”, Hồ Chí Minh luôn nhấn mạnh mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng. Bài viết tập trung trao đổi về một khía cạnh đối với đảng cầm quyền theo tư tưởng Hồ Chí Minh, đó là: Đảng ta là đạo đức, là văn minh và xây dựng Đảng cầm quyền thành một Đảng đạo đức, văn minh.

Từ khóa: Đảng cầm quyền; đạo đức, văn minh; tư tưởng Hồ Chí Minh; xây dựng; trong sạch, vững mạnh.

Ho Chi Minh's thoughts on the ruling party appeared in his early writings. When mentioning the phrase “the ruling party”, Ho Chi Minh always emphasized that each party member and cadre must possess revolutionary ethics. The article discussed Ho Chi Minh's thoughts on the ruling party, focusing on the aspect that the Party symbolizes ethics and civilization and it is a must to make the Party symbolize ethics and civilization.

Key words: The ruling party; ethics, civilization; Ho Chi Minh's thoughts; making; clean, strong.

NGÀY NHẬN: 25/12/2017 NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 15/01/2018 NGÀY DUYỆT: 12/02/2018

Trong Di chúc, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh: “Đảng ta là một Đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch. Phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân”¹. Điều đáng lưu ý là lần đầu tiên cũng là lần duy nhất nói đến cụm từ “Đảng cầm quyền”, Hồ Chí Minh nhấn mạnh mỗi cán

bộ, đảng viên phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng.

Sau 30 năm đổi mới, khi bàn về đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng, Đảng ta chỉ rõ: “Tiếp tục tổng kết thực tiễn, nghiên cứu lý luận về đảng cầm quyền, xác định rõ mục đích cầm quyền, phương thức cầm

* PGS, TS. Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

** ThS. Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Bác Hồ với đồng bào dân tộc thiểu số.

quyền, nội dung cầm quyền, điều kiện cầm quyền; vấn đề phát huy dân chủ trong một đảng duy nhất cầm quyền; các nguy cơ cần phải phòng ngừa đối với đảng cầm quyền”².

1. Đảng ta là đạo đức, là văn minh

Đạo đức và văn minh của Đảng trong tư tưởng Hồ Chí Minh là sự thống nhất biện chứng. Đạo đức là khía cạnh nổi bật của văn minh và văn minh trước hết phải thể hiện ở đạo đức. Xét đến cùng, đó là văn hóa trong Đảng và phải xây dựng Đảng về văn hóa.

Đảng ta là đạo đức, là văn minh trước hết thể hiện ở bản chất của Đảng - bộ tham mưu, đội tiên phong của giai cấp và dân tộc. Một Đảng đạo đức, văn minh thì mục đích xuyên suốt là độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Về mặt lợi ích, ngoài lợi ích của dân tộc, của Tổ quốc, Đảng ta không có lợi ích gì khác. Từ khi ra đời, Đảng đã soi

đường dẫn lối cho nhân dân ta vững bước tiến lên con đường thắng lợi trong cuộc cách mạng phản đế, phản phong.

Đảng ta là đạo đức, là văn minh tức là một đảng chân chính cách mạng, mà tư cách đó là “Đảng không phải là một tổ chức để làm quan phát tài. Nó phải làm tròn nhiệm vụ giải phóng dân tộc, làm cho Tổ quốc giàu mạnh, đồng bào sung sướng”³. Đạo đức của Đảng, cùng với bản chất giai cấp công nhân, là sự vun trồng, bồi đắp đạo đức của đội ngũ đảng viên. Đạo đức của Đảng là sự kết tinh đạo đức của hàng triệu đảng viên. Lợi ích của Đảng và sự phát triển của Đảng bao gồm lợi ích và sự phát triển của đảng viên. Thành công và thắng lợi của Đảng tức là thành công và thắng lợi của đảng viên. Đạo đức cách mạng cao nhất của Đảng và mỗi đảng viên là “chí công vô tư”. Đảng viên phải thật thà, trung thành, hăng hái; trọng lợi ích của cách mạng hơn

tính mệnh của mình. Phải hy sinh lợi ích của mình cho Đảng, cho Tổ quốc và dân tộc. Bất kỳ bao giờ, bất kỳ việc gì đều phải tính đến lợi ích chung, phải đặt lợi ích của Đảng, của dân tộc, của Tổ quốc lên trên hết, trước hết.

Đảng ta là đạo đức, là văn minh thể hiện ở sự trung thực, chống dối trá, lừa lọc, hình thức, phô trương, nói không đi đôi với làm, nói nhiều làm ít, nghĩ một đằng, nói một đằng, làm một nẻo. Phải “giữ chữ nghĩa cho vững”, thành thực trong chính trị với nội dung căn cốt là “đoàn kết và thanh khiết”. Hồ Chí Minh dạy rằng: “Đảng không che giấu những khuyết điểm của mình, không sợ phê bình. Đảng phải nhận khuyết điểm của mình mà tự sửa chữa, để tiến bộ và để dạy bảo cán bộ và đảng viên”⁴. Bởi vì, “nói về Đảng, một Đảng mà giấu giếm khuyết điểm của mình là một Đảng hỏng. Một Đảng có gan thừa nhận khuyết điểm của mình, vạch rõ những cái đó, vì đâu mà có khuyết điểm đó, xét rõ hoàn cảnh sinh ra khuyết điểm đó, rồi tìm kiếm mọi cách để sửa chữa khuyết điểm đó. Như thế là một Đảng tiến bộ, mạnh dạn, chắc chắn, chân chính”⁵. Dân rất tốt, nhưng lòng tốt của dân không thể bị lợi dụng và không bao giờ được phí phạm bởi sự dối trá của một bộ phận cán bộ tha hóa mà Hồ Chí Minh đã chỉ ra: “Miệng thì nói dân chủ, nhưng làm việc thì họ theo lối “quan” chủ. Miệng thì nói “phụng sự quần chúng”, nhưng họ làm trái với lợi ích của quần chúng. Trái ngược với phương châm và chính sách của Đảng và Chính phủ”⁶.

Đảng ta là đạo đức, là văn minh tức là Đảng phải là một tổ chức vừa trong sạch, vừa đoàn kết, thống nhất, kỷ luật nghiêm minh, tự giác, tư tưởng nhất trí, hành động nhất trí. Đảng luôn luôn biết đổi mới, sáng tạo theo tinh thần Lênin, người cộng sản

phải có dũng khí nhìn vào sự thật, phải có gan vứt bỏ những nhận thức của ngày hôm qua không phù hợp với tình hình diễn biến của ngày hôm nay, phải biết “thay đổi sách lược, chọn một con đường khác để đi tới đích của chúng ta, nếu con đường cũ, trong một thời gian nhất định nào đó, xem ra không thích hợp nữa, không đi theo được nữa”⁷. Tinh thần đó được Hồ Chí Minh coi là phương châm hành động “Dĩ bất biến ứng vạn biến”. Về mặt nguyên tắc, mục đích độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội là bất di bất dịch, nhưng sách lược hết sức mềm dẻo, ta có thể đi con đường khác lên chủ nghĩa xã hội. Người chỉ rõ: “phải biết rằng tình hình khách quan thay đổi hàng giờ hàng phút, một chủ trương của ta hôm nay đúng, hôm sau đã không hợp thời, nếu ta không tỉnh táo kiểm điểm những tư tưởng hành vi của ta để bỏ đi những cái quá thời, sai hỏng, nhất định ta sẽ không theo kịp tình hình, ta sẽ bị bỏ rơi, bị các bạn tỉnh táo nhanh nhẹn hơn vượt đi trước”⁸.

Đảng ta là đạo đức, là văn minh thể hiện tâm nhìn của Đảng luôn hướng tới tương lai, phù hợp với xu thế của thời đại. Trí tuệ của Đảng phải nghĩ tới những khó khăn, thách thức trong tương lai để vượt qua. Đảng đạo đức, văn minh là cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ ở tầm chiến lược, phải bỏ lại đằng sau những toan tính cá nhân, lợi ích nhóm, cục bộ, không dính líu gì với vòng danh lợi để nghĩ tới đại cục dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

Kết hợp “đức trị” với “pháp trị” là một nét tiêu biểu về đạo đức, văn minh của một Đảng chân chính cách mạng. Theo Hồ Chí Minh, “sửa chữa sai lầm, cố nhiên cần dùng cách giải thích thuyết phục, cảm hóa, dạy bảo. Song không phải tuyệt nhiên không dùng xử phạt. Lầm lỗi có việc to, việc nhỏ. Nếu nhất luật không xử phạt thì sẽ mất cả

kỷ luật, thì sẽ mở đường cho bọn cố ý phá hoại. Vì vậy, hoàn toàn không dùng xử phạt là không đúng. Mà chút gì cũng dùng đến xử phạt cũng không đúng”⁹. Theo Hồ Chí Minh, “pháp luật phải thẳng tay trừng trị những kẻ bất liêm, bất kỳ kẻ ấy ở địa vị nào, làm nghề nghiệp gì”¹⁰. Một đảng đạo đức, văn minh không bao giờ áp đặt sự lãnh đạo của mình lên quần chúng mà phải thể hiện ở trí tuệ, chính sách đúng đắn, thuận lòng dân. Đảng lãnh đạo “không thể đòi hỏi Mặt trận thừa nhận quyền lãnh đạo của mình, mà phải tỏ ra là một bộ phận trung thành nhất, hoạt động nhất và chân thực nhất. Chỉ trong đấu tranh và công tác hằng ngày, khi quần chúng rộng rãi thừa nhận chính sách đúng đắn và năng lực lãnh đạo của Đảng, thì Đảng mới giành được địa vị lãnh đạo”¹¹.

Cái đẹp, sáng giá nhất của Đảng khi nói đến Đảng là đạo đức, là văn minh, là được phục vụ dân, làm đầy tớ thật trung thành của nhân dân, coi đó là niềm hạnh phúc, vinh quang của Đảng. Theo Hồ Chí Minh, “chế độ ta là chế độ dân chủ, nghĩa là nhân dân làm chủ. Đảng ta là Đảng lãnh đạo, nghĩa là tất cả các cán bộ, từ Trung ương đến khu, đến tỉnh, đến huyện, đến xã, bất kỳ ở cấp nào và ngành nào - đều phải là người đầy tớ trung thành của nhân dân”¹². Người dạy: “Đảng không phải làm quan, sai khiến quần chúng mà phải làm đầy tớ cho quần chúng và phải làm cho ra trò, nếu không quần chúng sẽ đá đít... Xa quần chúng là hỏng, cần phải nhớ nhiệm vụ của Đảng là làm đầy tớ cho quần chúng”¹³. Trong thế giới ngày nay, không có gì quý báu hơn nhân dân, “ý dân là ý trời. Làm đúng ý nguyện của dân thì ắt thành. Làm trái ý nguyện của dân thì ắt bại”¹⁴. Một Đảng văn minh là lời nói và việc làm của Đảng phải làm cho dân tin, dân phục, dân

yêu. Khi dân đã hiểu, tin, đồng lòng, việc gì cũng làm được. Khi dân không tin, không ủng hộ, việc gì làm cũng không nên. Mất lòng tin của dân là mất tất cả. Hồ Chí Minh dạy rằng: “đối với dân, ta đừng có làm điều gì trái ý dân. Dân muốn gì, ta phải làm vậy”¹⁵. Phải nhận thức sâu sắc rằng tư tưởng và hành động của Đảng phải vì dân và Đảng mạnh là do dân. Sự lãnh đạo của Đảng không phải là một đặc quyền, “đảng trị”; “đề đầu cuội cổ dân, vác mặt làm quan cách mạng”, mà là một sứ mệnh: “Lãnh đạo là làm đầy tớ nhân dân, và phải làm cho tốt”¹⁶. Đảng “không sợ kẻ địch nào dù cho chúng hung tợn đến mấy, không sợ nhiệm vụ nào dù nặng nề nguy hiểm đến mấy, nhưng Đảng Lao động Việt Nam sẵn sàng vui vẻ làm trâu ngựa, làm tôi tớ trung thành của nhân dân”¹⁷.

2. Xây dựng Đảng cầm quyền thật sự là một Đảng đạo đức và văn minh trong tình hình hiện nay

Hiện nay, cách mạng Việt Nam đang đứng trước nhiều cơ hội và thách thức lớn. Tình hình đất nước và thế giới đang biến đổi từng ngày, có những diễn biến phức tạp, khó lường. Vấn đề đặt ra là phải dành nhiều công sức để tạo được chuyển biến rõ rệt về xây dựng Đảng, phát huy truyền thống cách mạng, bản chất giai cấp công nhân và tính tiên phong của Đảng; xây dựng Đảng thật sự trong sạch, vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức và đạo đức, đoàn kết nhất trí cao, gắn bó mật thiết với nhân dân, có phương thức lãnh đạo khoa học, có đội ngũ cán bộ, đảng viên đủ phẩm chất chính trị, đạo đức, năng lực trí tuệ, bản lĩnh và phong cách. Đây là nhiệm vụ then chốt, liên quan tới sự tồn vong của Đảng và chế độ, có ý nghĩa sống còn đối với sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta.

Xây dựng Đảng cầm quyền xứng đáng là đạo đức, là văn minh hiện nay là vấn đề có ý nghĩa cực kỳ quan trọng đối với sự nghiệp cách mạng của nước ta. Bởi vì Đảng có vững cách mạng mới thành công, cũng như người cầm lái có vững thì thuyền mới chạy. Cương lĩnh (bổ sung, phát triển năm 2011) của Đảng ta đã khẳng định: “Sự lãnh đạo đúng đắn của Đảng là nhân tố hàng đầu quyết định thắng lợi của cách mạng”.

Trước hết, muốn Đảng cầm quyền thực sự là một đảng đạo đức và văn minh trong bối cảnh hiện nay, nhất thiết phải vận dụng sáng tạo và phát triển chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Đảng phải lấy chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh “làm cốt”. Chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh được đúc rút từ thực tiễn và tổng kết kinh nghiệm; là khoa học về quy luật phát triển của tự nhiên và xã hội; là khoa học về cách mạng của quần chúng bị áp bức; khoa học về xây dựng xã hội mới, mang bản chất khoa học, cách mạng và nhân văn, là kim chỉ nam, chỉ phương hướng cho chúng ta trong công việc thực tế, mãi mãi soi đường cho sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta giành thắng lợi. Vì vậy, đảng viên, cán bộ phải không ngừng và thiết thực học tập, nghiên cứu, đào sâu lý luận. Xao nhãng, lười, ngại học tập là một khuyết điểm lớn, “khác nào người thầy thuốc chỉ đi chữa người khác mà bệnh nặng trong mình thì quên chữa”¹⁸ như Hồ Chí Minh đã chỉ ra. Phải chữa bệnh chủ quan mà nguyên nhân là kém lý luận, kinh lý luận hoặc lý luận suông; đồng thời, phải bỏ tư tưởng học để lấy bằng cấp. Hiện nay, tình hình thế giới còn nhiều diễn biến phức tạp, khó lường; cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư thâm nhập sâu rộng vào tất cả các nước. Vì vậy, không có lý luận, “cũng như một mắt sáng, một mắt mờ, lúng túng như nhắm mắt mà đi”¹⁹.

Thứ hai, để Đảng cầm quyền thật sự là đạo đức, là văn minh thì trong toàn bộ hoạt động của mình, Đảng phải luôn luôn quán triệt quan điểm “theo đúng đường lối nhân dân” như Bác đã dạy, nói ngắn gọn “dân là gốc” như Đảng ta khẳng định. Tài sản lớn nhất, có giá trị nhất của Đảng là lòng dân. Xác định sự nghiệp cách mạng là của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân, phát huy vai trò làm chủ, sức sáng tạo và mọi nguồn lực của nhân dân là thước đo quan trọng nhất của một Đảng đạo đức, văn minh. Đảng ta nhiều lần khẳng định, chính nhân dân là người làm nên những thắng lợi lịch sử. Toàn bộ hoạt động của Đảng phải xuất phát từ lợi ích và nguyện vọng chính đáng của nhân dân. Sức mạnh của Đảng là ở sự gắn bó mật thiết với nhân dân. Quan liêu, tham nhũng, xa rời nhân dân sẽ dẫn đến những tổn thất khôn lường đối với vận mệnh của đất nước, của chế độ và của Đảng.

Thứ ba, Đảng cầm quyền đạo đức, văn minh thì mỗi đảng viên, cán bộ phải là những người đạo đức, văn minh. Với ý nghĩa là những người chiến sĩ tiên phong của giai cấp, của dân tộc, đại biểu cho lợi ích của dân tộc, của giai cấp; là gốc của mọi công việc, đảng viên, cán bộ phải rèn luyện, tu dưỡng phẩm chất chính trị, đạo đức, năng lực trí tuệ, bản lĩnh, phong cách quần chúng, dân chủ, nêu gương gắn với thực tiễn cách mạng. Mỗi cán bộ, đảng viên phải hằng ngày, suốt đời phấn đấu cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, làm người công bộc tận tụy, trung thành của nhân dân, chống chủ nghĩa cá nhân, nói đi đôi với làm, có đời tư trong sáng, nếp sống giản dị; trung thực, trách nhiệm, gắn bó với nhân dân.

Mỗi cán bộ, đảng viên phải có bản lĩnh vững vàng trong điều kiện Đảng cầm quyền, có quyền lực trong tay. Phải chống tham nhũng quyền lực. Vì quyền lực có xu

hướng tha hóa, quyền lực tuyệt đối, tha hóa tuyệt đối. Mặt khác, muốn tham nhũng phải có quyền lực. Hiện nay, một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên say sưa với quyền lực, mua, bán, chạy quyền, tham quyền cố vị. Những hành vi suy thoái đố bào mòn, làm hoen ố đạo đức, văn minh của Đảng, cần phải được chữa trị tận gốc.

Bản lĩnh của cán bộ, đảng viên trước mọi tình huống phức tạp, khó khăn là kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Phải biết bảo vệ cái đúng, cái tốt, cái đẹp, chống cái sai, cái xấu, cái ác, cái giả dối. Bản lĩnh của mỗi cán bộ, đảng viên là dám tự phê bình và phê bình đồng chí mình, tự chỉ trích, dám chịu trách nhiệm trước nhân dân, sẵn sàng từ chức khi dân chúng không còn tin nhiệm.

Với thái độ nhìn thẳng vào sự thật, nói rõ sự thật, đánh giá đúng sự thật, Đảng ta là đạo đức, là văn minh phải nhận thức sâu sắc về nguy cơ, nhận diện đúng những biểu hiện và đề ra các giải pháp phù hợp để đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi có hiệu quả tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ như Nghị quyết Trung ương 4 khóa XII chỉ ra. Phải kiên quyết, kiên trì với quyết tâm chính trị cao trong việc tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả mà Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương khóa XII đề cập. Phải coi tăng biên chế, phình bộ máy là một dạng tham nhũng, khi đó, chúng ta mới đủ quyết tâm xử lý và thực hiện có hiệu quả.

Như vậy, xây dựng Đảng cầm quyền thành một Đảng thật sự là đạo đức, là văn minh trong điều kiện nay còn hết sức khó khăn, phức tạp, vì lực cản chính là “giặc nội xâm” trong mỗi con người chưa bị đánh bại

và một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên, trong đó có những đảng viên giữ vị trí lãnh đạo đảng tha hóa về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống. Nhưng khó không có nghĩa là không làm được. Từ chỗ chưa cầm quyền trở thành cầm quyền, Đảng ta đã có một bước phát triển về văn minh chính trị. Nhưng Đảng cần phải trưởng thành về văn hóa chính trị, tức là sử dụng quyền lực đó vì lợi ích của dân tộc và Tổ quốc, làm cho đồng bào ấm no, hạnh phúc. Muốn làm được điều đó thì “trước hết phải đánh thẳng lòng tà là kẻ thù trong lòng mình. Phải “chính tâm tu thân” mới có thể “trị quốc bình thiên hạ”²⁰ □

Chú thích:

1. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 12*. H. NXB Chính trị quốc gia, 1996, tr. 510.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*. Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội, 2016, tr. 217.
- 3, 19. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 5*. H. NXB Chính trị quốc gia, 1995, tr. 249; 234.
- 4, 5, 9, 18. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 5*. H. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, 2011, tr. 290; 69; 323 - 324; 231.
- 6, 17. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 7*. H. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, 2011, tr. 176; 50.
7. V.I.Lênin. *Toàn tập. Tập 44*. NXB Tiến bộ, Mátxcova, 1978, tr. 189.
- 8, 15. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 4*. H. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, 2011, tr. 28; 169.
- 10, 13. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 6*. H. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, 2011, tr. 127; 367.
11. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 3*. H. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, 2011, tr. 168.
12. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 10*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2000, tr. 323.
14. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 10*. H. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, 2011, tr. 63.
16. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 15*. H. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, 2011, tr. 292.
20. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 8*. H. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, 2011, tr. 142.